

Scenska kantata

Carl Orff: Carmina burana

Odgojno-obrazovni ishodi i očekivanja međupredmetnih tema

- SŠ GU A.1-4.2. Temeljem slušanja upoznaje ulomke iz najmanje jedne scenske kantate u 20. stoljeću SŠ GU A.1-4.2. Slušno prepoznaje i analizira glazbeno izražajne sastavnice i oblikovne strukture u kantati SŠ GU A.1-4.3. Slušno prepoznaje i analizira obilježja glazbeno-stilskih razdoblja te glazbenih pravaca i žanrova SŠ GU C.1-4.1. Upoznaje skladbe u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju SŠ GU C.1-4.2. Opisuje osobni doživljaj odslušanih skladbi SŠ GU C.1-4.3. Opisuje, uspoređuje obilježja glazbeno-stilskih razdoblja te glazbenih stilova i žanrova u ulomcima SŠ GU C.1-4.3. Istražuje i informira se o poznatim skladateljima scenskih kantata SŠ GU C.1-4.5. Uviđa korelaciju muzikoloških sadržaja sa sličnim sadržajima iz povijesti, književnosti i likovne umjetnosti
- UKU A.4/5.1. Samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema; A.4/5.4. Samostalno kritički promišlja i vrednuje ideje; A.4/5.3. Kreativno djeluje u različitim područjima učenja; C.4/5.3. Iskazuje interes za različita područja, preuzima odgovornost za svoje učenje i ustraje u učenju; D.4/5.2. Ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć; OISR A.5.3. Razvija svoje potencijale; B.5.2. Suradnički uči i radi u timu; B.5.3. Preuzima odgovornost za svoje postupke; IKT D.5.1. Svrshodno primjenjuje vrlo različite metode za razvoj kreativnosti kombinirajući stvarno i virtualno okružje; POD B.5.2. Planira i upravlja aktivnostima; ODR C.5.2. Predlaže načine unapređenja osobne i opće dobrobiti; SŠ LU B.4.2. Raspravlja o različitim odnosima između umjetnosti i moći te umjetnosti kao stvaralačkom procesu i argumentira vlastiti stav. SŠ LU B.4.4. Analizira i kritički prosuđuje umjetničko djelo na temelju neposrednoga kontakta. POV SŠ E.4.1. Prosuđuje ljudsko stvaralaštvo u 20. i 21. stoljeću. SŠ HJ C.4.2. Prosuđuje povezanost vlastitoga i hrvatskoga kulturnog identiteta s određenim kulturnim krugom na temelju različitih tekstova.

Uvodni dio

Učenike podijeliti u nekoliko skupina (4-5), audiovizualno prezentirati ulomke:

[Flashmob](#)

[Excalibur, Knights riding \(1981.\)](#)

Ekranizacija kantate iz 1975. g., redatelj: Jean-Pierre Ponnelle:

[O, Fortuna; Fortune plango vulnera](#)

Prepoznajete li glazbene ulomke? O kojoj je skladbi riječ?

Što znate o kantati?

KANTATA

- razvila se u baroku (1600. – 1750.), obično za manji broj solista, zbor, orgulje i manji orkestar
- nije namijenjena scenskom izvođenju, izvodi se koncertno (izvođači su svečano odjeveni)
- može biti **crkvena** (prevladava u Njemačkoj) i **svjetovna** (prevladava u Italiji i Francuskoj)
- ima iste cjeline (brojeve) kao i opera: recitative, arije, duete, zborove, orkestralne ulomke
- lirskoga je karaktera (nema dramsku radnju) i kraćeg trajanja
- najznačajniji skladatelj baroknih kantata bio je **Johann Sebastian Bach**

Carl Orff: *Carmina burana* (1937.), [scenska kantata](#)

Scenska kantata je glazbeno-scensko djelo koje objedinjuje u jednakoj mjeri glazbu, tekst i ples. Budući da nema dramsku radnju, u smislu strukture, bliska je lirskoj kantati.

Carl Orff (1895. – 1982.), njemački skladatelj i glazbeni pedagog

- najčešće skladao scenske kantate i opere
- poznat po svojoj glazbenoj pedagogiji pod nazivom ***Schulwerk***
- pedagoško djelovanje u plesnoj školi za ritmiku, glazbu i ples ***Günther Schule*** u Münchenu, koju je utemeljio sa svojom suprugom ***Dorotheom Günther***
- u njegovu glazbenom izrazu temeljni pokretač je ritam, odnosno pokret

- posebnu je pozornost posvećivao udaraljka, napose onima iz drugih kultura (Azija, Afrika), a neke je i sam kreirao po uzoru na azijska i afrička tradicijska glazbala
- ***Orffov instrumentarij*** → razvoj dječje kreativnosti i improvizacije upotrebom niza udaraljki

Carl Orff: *CARMINA BURANA*

(„Svjetovni napjevi za soliste i zbor uz pratnju glazbala i slika“)

- Orff je uglazbio pjesme srednjovjekovne zbirke *Carmina Burana*, 20 latinskih i 4 staronjemačke pjesme
- tako je nastala kantata koja je podijeljena na tri dijela prema tematici pjesama i sadrži 25 brojeva
- skladana je za veliki broj izvođača: sopran, bariton, kontratenor, veliki mješoviti zbor, dječji zbor i orkestar u kojemu dominiraju udaraljke

- kantata je dio trilogije TRIONFI: *Carmina burana* (Pjesme iz Beuerna)
Catulli carmina (Katulove pjesme)
Trionfo di Afrodite (Afroditin trijumf)

- ***Carmina burana*** - srednjovjekovna rukopisna zbirka pjesama pronađena u benediktinskom samostanu u Bavarskoj 1804. g. (iz koje je Orff odabrao i uglazbio 20 latinskih i 4 staronjemačke pjesme)
- zbirka je nastala u 12. i 13. st., a pjesme su pisane na srednjovjekovnom latinskom, staronjemačkom i starofrancuskom jeziku
- autori pjesama vjerojatno su većinom nepoznati: putujući studenti, glazbenici i svećenici srednjovjekovne Njemačke, ali i [vaganti](#) i [golijardi](#)
- pjesme ismijavaju i kritiziraju feudalne i crkvene vlasti, društveni sustav te protestiraju protiv opadanja morala i moći novca
- sadržaji su politički, religiozni, moralni, erotski, vinski, ironični, satirički
- pjesme slave ljubav, život, tjelesnu ljepotu, prirodu...
- sačuvane su i neke melodije originalnih srednjovjekovnih pjesama koje se i danas izvode
- 24 izabrane pjesme Orff je podijelio na 3 velike cjeline prema tematici: 1. *Proljeće* 2. *U krčmi* 3. *Ljubav*
- zbor *O, Fortuna* pojavljuje se na početku i na kraju skladbe

Središnji dio

Carl Orff: [CARMINA BURANA](#)

- *O, Fortuna*, br. 1 i br. 25

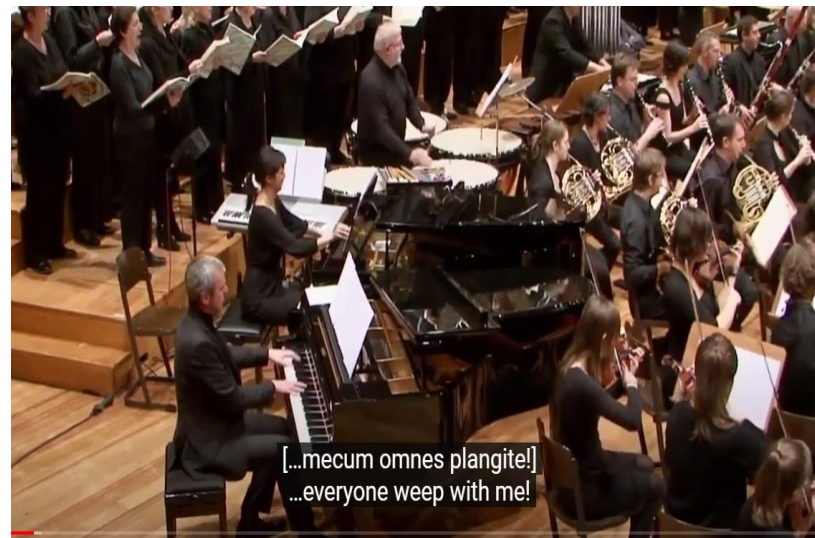

Učenici višekratno gledaju videozapis, unutar skupine se dogovaraju, raspoređuju i rješavaju problemske zadatke.

Uz dodatne materijale mogu koristiti IKT (mobitel) te potražiti nove nepoznate pojmove.

Nakon dogovorenoga vremena svaka skupina izlaže i argumentira pojedinu tvrdnju.

Provodi se uzajamno vršnjačko vrednovanje, skupine diskutiraju, polemiziraju i procjenjuju ispravnost svake tvrdnje.

1. TOČNO 	2. PONEKAD TOČNO 	3. NETOČNO
---	---	---

1. Tempo se ne mijenja	6. Melodija je jednostavna, uglavnom postupnoga kretanja	11. Ritam je čvrst i sugestivan	16. Glazbeni slog je monofon i homofon
2. Mjera je mješovita	7. Glazbeni oblik je strofni	12. Tonska građa je dur	17. U orkestru su i dva klavira
3. Dinamika je plošna	8. U pjevačkim dionicama Orff koristi deklamaciju da bi izrazio/istaknuo tekst	13. Orkestar je simfonijski	18. Meloritamske cjeline se često ponavljaju
4. Orff često koristi ostinato i bordun	9. Raspon melodije je veoma širok	14. Ritam je čvrsto povezan s riječima i ovisan o tekstu	19. Pojavljuju se <i>crescendo</i> i <i>decrescendo</i>
5. Skladba se (na snimku) izvodi scenski (s baletom)	10. Gusti polifoni slog i melodija su veoma istaknuti	15. Skladbu pjeva veliki mješoviti zbor	20. Orkestar podsjeća na barokni orkestar

Dodatni materijali:

a) prva stranica partiture (klavirski izvadak)

O Fortuna

aus / from / de: Carmina Burana

Arranged by
Hans-Günter Heumann

Carl Orff
(1895-1982)

Pesante $\text{♩} = 60$

The first system of the piano score for 'O Fortuna' is in 3/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It begins with a *fff* dynamic marking and a tempo of *Pesante* at 60 beats per minute. The music features a heavy, rhythmic accompaniment in the bass and a more melodic line in the treble. The system concludes with the instruction *poco stringendo*.

The second system of the piano score starts at measure 5 and features a tempo change to $\text{♩} = 152$. The dynamics are marked *pp*. The bass line has a steady eighth-note accompaniment, while the treble line has a more complex, syncopated melody. Fingering numbers (5, 1, 2, 1) are indicated for the bass line.

The third system of the piano score continues the piece, showing the continuation of the eighth-note accompaniment in the bass and the melodic line in the treble.

The fourth system of the piano score continues the piece, showing the continuation of the eighth-note accompaniment in the bass and the melodic line in the treble.

The fifth system of the piano score continues the piece, showing the continuation of the eighth-note accompaniment in the bass and the melodic line in the treble.

Dodatni materijali: b) tekst s prijevodom

Carl Orff: *Carmina burana, Cantiones profanae cantoribus et choris cantandae comitantibus instrumentis* (Svjetovne pjesme za soliste i zbor uz pratnju orkestra) (1936.)

- *O, fortuna* (Oh, srećo), br. 1 i br. 25

*O Fortuna, velut luna statu variabilis,
Semper crescis aut decrescis;
Vita detestabilis nunc obdurat
Et tunc curat ludo mentis aciem.
Egestatem, potestatem dissolvit ut glaciem.*

*Sors immanis et inanis,
Rota tu volubilis
Status malus vana salus
Semper dissolubilis
Obumbrata et velata, michi quoque niteris;
Nunc per ludum dorsum nudum fero tui sceleris.*

*Sors salutis et virtutis michi nunc contraria,
Est affectus et defectus semper in angaria.
Hac in hora sine mora corde pulsum tangite;
Quod per sortem sternit fortem
Mecum omnes plangite!*

Srećo, kao Mjesec položajem nepostojana
uvijek se povećavaš ili se umanjuješ;
kao što život proklet sada istraje
i tada liječi igrom srca bitku.
Siromaštvo, moć otapa kao led.

Sudbo grozna i jedna,
kotaču ti nestalni,
polažaju nesretni, jalovi spasu
uvijek samotni,
zatomljena i skrivena uz mene također se pripijaš;
sada u igri nosim goli hrbat tvog zločina.

Sudba spasa i vrline sada je protiv mene
oslabljen i izgubljen sam u tjeskobi.
U ovom času bez oklijevanja udrite bilo u srcu;
što se kroz sudbu hrabru prostire,
sa mnom svi naričite.

Završni dio

Usustavljanje zaključaka: učenici po skupinama provjeravaju odgovore, uočavaju koje su tvrdnje pogrešno svrstali

Vrednovanje za učenje, izlazna kartica 3-2-1: a) tri pojma koja sam u potpunosti shvatio/shvatila

b) dva pojma koja sam naučio/naučila

c) jedan pojam o kojem želim doznati više

Zadatci za samostalan kod kuće:

a) zaključke s današnjega sata upisati u mentalnu mapu (središnji pojam je **Neoklasicizam / neobarok - kantata**)

b) istražiti i prema glazbenim preferencijama izabrati dva primjera obrade zbora *O, Fortuna* (crossover, fuzija) i obrazložiti vlastiti odabir
